

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
Кафедра інформаційних систем та організації заходів цивільного захисту

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“Правові основи цивільного захисту”

Професійно обов’язкова

за освітньо-професійною програмою “Цивільний захист”
рівень вищої освіти перший (бакалавр)
у галузі знань К “Безпека та оборона”
за спеціальністю К10 “Цивільна безпека”
мова навчання українська

Рекомендовано кафедрою
інформаційних систем та організації
заходів цивільного захисту
на 2025-2026 навчальний рік.
Протокол від «__» серпня 2025 року №1

Силабус розроблений відповідно до робочої програми навчальної дисципліни
«Правові основи цивільного захисту».

2025 рік

Загальна інформація про дисципліну

Дисципліна спрямована на формування у здобувачів вищої освіти системних знань про правові основи цивільного захисту, структуру та повноваження органів управління у цій сфері, а також нормативно-правову базу реагування на надзвичайні ситуації. У процесі вивчення курсу студенти оволодівають теоретичними знаннями та практичними навичками застосування законодавства у сфері захисту населення і територій, вивчають права та обов'язки громадян, порядок взаємодії органів державної влади, місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання та ДСНС у надзвичайних ситуаціях.

Здобувачі набувають умінь здійснювати правову класифікацію надзвичайних ситуацій, аналізувати юридичні наслідки порушень законодавства, оформлювати службові документи правового змісту, аргументовано обґрунтовувати прийняті рішення та забезпечувати дотримання правових норм у професійній діяльності. Особлива увага приділяється питанням моніторингу небезпечних об'єктів, використанню автоматизованих систем раннього виявлення та оповіщення, а також нормативним вимогам щодо убезпечення та паспортизації об'єктів підвищеної небезпеки.

Вивчення дисципліни забезпечує підготовку майбутніх фахівців до автономних і відповідальних дій у сфері цивільного захисту, сприяє формуванню професійної правової компетентності, розвитку здатності приймати оптимальні рішення для захисту населення та запобігання надзвичайним ситуаціям.

Інформація про викладача

Загальна інформація	Несен Іван Олегович
Контактна інформація	18000 м. Черкаси, вул. Онопрієнка, 8, кабінет №322.
E-mail	nesen_ivan@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси	
Професійні здібності	
Наукова діяльність за освітнім компонентом	

Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться відповідно до затвердженого розкладу. Практичні заняття проводяться у комп'ютерних класах №322 та №324, обладнаних комп'ютерною технікою.

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру в аудиторії № 322, або з використанням електронного ресурсу **meet**, час узгоджується попередньо.

Мета вивчення дисципліни полягає в формуванні у майбутніх фахівців знання про правову систему цивільного захисту, структуру та повноваження органів управління у цій сфері, нормативно-правову базу реагування на надзвичайні ситуації, права та обов'язки громадян, а також підготувати до практичного застосування правових норм у професійній діяльності.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти	
	очна (денна)	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни (обов'язкова загальна або обов'язкова професійна або вибіркова)	обов'язкова професійна	обов'язкова професійна
Рік підготовки	2-й	2-й
Семестр	4-й	4-й
Обсяг дисципліни:		
- в кредитах ЄКТС	4,5	4,5
- кількість модулів		
- загальна кількість годин	135 год	135 год
Розподіл часу за навчальним планом:		
- лекції (годин)	24 год	2 год
- практичні заняття (годин)	36 год	1 год
- семінарські заняття (годин)	0	0
- лабораторні заняття (годин)	0	0
- курсовий проект (робота) (годин)	0	0
- інші види занять (годин)	0	0
- самостійна робота (годин)	75 год	129 год
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	0	0
- підсумковий контроль (диференційний залік, екзамен)	іспит	іспит

Передумови для вивчення дисципліни

Потрібно зазначити, що передує вивченню дисципліни

Правові основи цивільного захисту – розуміння системи нормативно-правового регулювання, суб'єктів правозастосування, юридичної відповідальності;

Природні та техногенні загрози – ознайомлення з видами загроз, характеристиками джерел небезпеки та загальними принципами захисту;

Техногенна безпека об'єктів – вивчення принципів і вимог до

забезпечення техногенної безпеки на потенційно небезпечних об'єктах, методів ідентифікації ризиків та заходів запобігання надзвичайним ситуаціям;

Охорона праці в галузі – формування уявлення про регулювання безпеки на підприємствах та об'єктах підвищеної небезпеки, правові основи охорони праці та організація заходів з її забезпечення;

Інженерний захист територій та укриття населення – ознайомлення з видами інженерного захисту, основами проектування та експлуатації захисних споруд цивільного захисту, принципами розміщення укриттів у різних умовах;

Інформаційні технології у сфері цивільного захисту – набуття навичок пошуку, аналізу та використання нормативних документів у відкритих електронних ресурсах (портали, бази даних, реєстри), а також ознайомлення з автоматизованими системами управління у сфері ЦЗ.

Раніше здобуті результати навчання повинні включати:

здатність орієнтуватися у структурі законодавства України та системі нормативно-правових і нормативно-технічних документів у сфері цивільного захисту;

навички пошуку, опрацювання, інтерпретації та застосування правової інформації в контексті забезпечення цивільного захисту;

розуміння організаційної структури державних органів та інших суб'єктів, що забезпечують реалізацію заходів у сфері цивільного захисту;

вміння застосовувати набуті знання для аналізу потенційних загроз, оцінки ризиків і розробки превентивних та захисних заходів.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми “Цивільний захист”, вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	ПРН
Аналізувати суспільні явища й процеси на рівні, необхідному для професійної діяльності, знати нормативно-правові засади забезпечення цивільного захисту, питання нормативного регулювання забезпечення заходів у сфері цивільного захисту та техногенної безпеки об'єктів і територій.	ПРН03
Застосовувати отримані знання правових основ цивільного захисту, у практичній діяльності.	ПРН04
Обирати оптимальні заходи і засоби, спрямовані на зменшення професійного ризику, захист населення, запобігання надзвичайним ситуаціям.	ПРН07

Пояснювати концептуальні основи моніторингу об'єктів захисту та знати автоматичні системи, прилади та пристрої, призначені для спостереження та контролювання стану об'єкта моніторингу, вимірювання його параметрів та збереження інформації щодо його стану.	ПРН18
Знати типи автоматизованих систем раннього виявлення надзвичайних ситуацій та оповіщення, загальні технічні характеристики та вимоги до застосування систем управління, зв'язку та оповіщення у надзвичайних ситуаціях.	ПРН19
Пояснювати вимоги щодо убезпечення та захисту суб'єктів господарювання, положення та вимоги щодо безпеки, ідентифікації, паспортизації та ведення реєстрів об'єктів підвищеної небезпеки.	ПРН22
Дисциплінарні результати навчання	аббревіатура
-	
-	

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
Очікувані компетентності з дисципліни	аббревіатура

Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Правові основи цивільного захисту.

Тема 1.1. Основи правового регулювання у сфері цивільного захисту.

Огляд курсу з правових основ цивільного захисту охоплює вивчення законодавчої та нормативної бази, що визначає організацію й порядок здійснення заходів із запобігання і реагування на надзвичайні ситуації. Метою є формування у слухачів знань про правові засади функціонування системи ЦЗ, а завданнями – засвоєння ключових термінів, принципів і механізмів правового регулювання у цій сфері.

Тема 1.2. Нормативно-правові акти, що регулюють діяльність у сфері цивільного захисту.

Нормативно-правові акти у сфері цивільного захисту включають закони, підзаконні акти, постанови, накази та інструкції, які визначають повноваження органів влади, порядок організації заходів із запобігання, ліквідації надзвичайних ситуацій та захисту населення і територій.

Тема 1.3. Правові основи запобігання надзвичайним ситуаціям та управління ризиками.

Правові основи запобігання надзвичайним ситуаціям та управління ризиками регламентують порядок оцінки потенційних загроз, планування профілактичних заходів і мінімізації негативних наслідків надзвичайних подій.

Тема 1.4. Обов'язки та відповідальність суб'єктів господарювання у сфері цивільного захисту.

Обов'язки та відповідальність суб'єктів господарювання у сфері цивільного захисту передбачають забезпечення безпеки працівників і відвідувачів, дотримання вимог законодавства та нормативних актів, розробку планів заходів із запобігання надзвичайним ситуаціям і готовності до них.

Тема 1.5. Моніторинг об'єктів цивільного захисту: концепції та підходи.

Моніторинг об'єктів цивільного захисту передбачає систематичне спостереження, збір і аналіз інформації про стан безпеки населення, інфраструктури та довкілля з метою запобігання надзвичайним ситуаціям. Концепції та підходи до моніторингу включають оцінку ризиків, використання сучасних технологій спостереження, інтеграцію даних від різних служб та оперативне прийняття рішень для своєчасного реагування на потенційні загрози.

Тема 1.6. Автоматизовані системи моніторингу та збору інформації.

Принципи, структури та функціонування сучасних інформаційно-аналітичних систем у сфері цивільного захисту, методи автоматизованого збору, обробки та аналізу даних про стан об'єктів, довкілля та соціально-економічних процесів, що можуть впливати на безпеку населення.

Тема 1.7. Залучення та організація сил цивільного захисту: аварійно-рятувальні служби та добровільні формування.

Планування, координації та застосування різних сил і засобів для запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій. Вивчення структури аварійно-рятувальних служб, їхніх завдань та повноважень, а також ролі добровільних формувань у підтримці системи цивільного захисту. Правові та організаційні аспекти взаємодії між державними і громадськими структурами під час проведення рятувальних і профілактичних заходів.

Тема 1.8. Правові аспекти планування та підготовки до дій у надзвичайних ситуаціях.

Встановлення правових норм і вимог щодо розробки планів реагування, організації навчань і тренувань, а також підготовки персоналу та населення до дій у надзвичайних ситуаціях. Вивчення обов'язків органів влади, підприємств і громадян, процедур координації між службами ЦЗ, а також правових механізмів забезпечення ефективного реагування і мінімізації наслідків надзвичайних подій.

Тема 1.9. Юридична відповідальність за порушення вимог ЦЗ.

Встановлення законом санкції для фізичних та юридичних осіб за недотримання правил безпеки, невиконання обов'язків із запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій, види відповідальності (адміністративну, кримінальну, цивільно-правову), порядок притягнення до відповідальності та наслідки порушень для забезпечення безпеки населення і територій.

Тема 1.10. Міжнародно-правові норми і стандарти у сфері цивільного захисту.

Правила, договори та стандарти, розроблені міжнародними організаціями для забезпечення безпеки населення та координації дій у разі надзвичайних ситуацій. Вивчення міжнародних угод, рекомендацій ООН, стандартів ISO та інших нормативних документів, що регламентують організацію захисту людей, об'єктів і довкілля, а також взаємодію між державами у сфері попередження та ліквідації надзвичайних подій.

Тема 1.11. Документи з питань ЦЗ: службові записки, акти, протоколи.

Основні види внутрішньої та офіційної документації, що використовуються для фіксації заходів із запобігання надзвичайним ситуаціям, організації дій під час їх ліквідації та контролю за виконанням обов'язків. Ознайомлення з призначенням, структурою та правилами оформлення службових записок, актів обстеження і протоколів перевірок, а також їхнім значенням для забезпечення правового й організаційного порядку у сфері ЦЗ.

Тема 1.12. Запобігання техногенним загрозам та безпека об'єктів підвищеної небезпеки.

Організаційні та правові заходи щодо зниження ризику аварій і катастроф на промислових, енергетичних та інших потенційно небезпечних об'єктах. Вивчення системи оцінки ризиків, вимог до безпеки об'єктів підвищеної небезпеки, процедур контролю та моніторингу, а також заходів реагування для запобігання негативним наслідкам техногенних подій.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Очна (денна) форма					
	усього	у тому числі				
		лекції	практичні заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	МКР
4- й семестр						
Модуль 1. Правові основи цивільного захисту.						
Тема 1.1. Основи правового регулювання у сфері цивільного захисту.	10	2	2	-	6	-

Тема 1.2. Нормативно-правові акти, що регулюють діяльність у сфері цивільного захисту.	14	2	4	-	8	-
Тема 1.3. Правові основи запобігання надзвичайним ситуаціям та управління ризиками.	12	2	4	-	6	-
Тема 1.4. Обов'язки та відповідальність суб'єктів господарювання у сфері цивільного захисту.	14	2	4	-	8	-
Тема 1.5. Моніторинг об'єктів цивільного захисту: концепції та підходи.	10	2	2	-	6	-
Тема 1.6. Автоматизовані системи моніторингу та збору інформації.	12	2	4	-	6	-
Тема 1.7. Залучення та організація сил цивільного захисту: аварійно-рятувальні служби та добровільні формування.	10	2	2	-	6	-
Тема 1.8. Правові аспекти планування та підготовки до дій у надзвичайних ситуаціях.	12	2	4	-	6	-
Тема 1.9. Юридична відповідальність за порушення вимог ЦЗ.	10	2	2	-	6	-
Тема 1.10. Міжнародно-правові норми і стандарти у сфері цивільного захисту.	10	2	2	-	6	-
Тема 1.11. Документи з питань ЦЗ: службові записки, акти, протоколи.	12	2	4	-	6	-
Тема 1.12. Запобігання техногенним загрозам та безпека об'єктів підвищеної небезпеки.	9	2	2	-	5	-
Іспит	-	-	6	-	-	-
<i>Разом за модулем I</i>	135	24	36	-	75	2
Разом	125	24	36	-	75	2

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять

Назви модулів і тем	Заочна (дистанційна) форма	
	усього	у тому числі

		лекції	практичні заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	МКР
2- й семестр						
Модуль 1. Правові основи цивільного захисту.						
Тема 1.1. Основи правового регулювання у сфері цивільного захисту.	71	2	-	-	69	-
Тема 1.2. Нормативно-правові акти, що регулюють діяльність у сфері цивільного захисту.	64	2	2	-	60	-
Іспит	-	-	6	-		-
<i>Разом за модулем 1</i>	135	-	-	-		2
Разом	135	4	2	-	129	2

Теми лекційних занять (очна, заочна)

№ з/п	Назва теми	О	З
Модуль 1. Правові основи цивільного захисту.			
1.	Тема 1.1. Основи правового регулювання у сфері цивільного захисту.	2	2
2.	Тема 1.2. Нормативно-правові акти, що регулюють діяльність у сфері цивільного захисту.	2	2
3.	Тема 1.3. Правові основи запобігання надзвичайним ситуаціям та управління ризиками.	2	
4.	Тема 1.4. Обов'язки та відповідальність суб'єктів господарювання у сфері цивільного захисту.	2	
5.	Тема 1.5. Моніторинг об'єктів цивільного захисту: концепції та підходи.	2	
6.	Тема 1.6. Автоматизовані системи моніторингу та збору інформації.	2	
7.	Тема 1.7. Залучення та організація сил цивільного захисту: аварійно-рятувальні служби та добровільні формування.	2	
8.	Тема 1.8. Правові аспекти планування та підготовки до дій у надзвичайних ситуаціях.	2	
9.	Тема 1.9. Юридична відповідальність за порушення вимог ЦЗ.	2	
10.	Тема 1.10. Міжнародно-правові норми і стандарти у сфері цивільного захисту.	2	
11.	Тема 1.11. Документи з питань ЦЗ: службові записки, акти, протоколи.	2	
12.	Тема 1.12. Запобігання техногенним загрозам та безпека об'єктів підвищеної небезпеки.	2	
Разом:		24	4

Теми практичних занять (очна, заочна)

№ з/п	Назва теми	О	З
Модуль 1. Правові основи цивільного захисту.			
1.	Заняття 1.2. Основи правового регулювання у сфері цивільного захисту: поняття, принципи, структура системи ЦЗ.	2	
2.	Заняття 2.2. Аналіз основних нормативно-правових актів у сфері ЦЗ.	2	2
3.	Заняття 3.2. Правові механізми запобігання надзвичайним ситуаціям.	2	
4.	Заняття 4.2. Управління ризиками: правові аспекти оцінки та мінімізації небезпек.	2	
5.	Заняття 5.2. Обов'язки суб'єктів господарювання у сфері ЦЗ.	2	
6.	Заняття 6.2. Відповідальність суб'єктів господарювання за порушення вимог ЦЗ.	2	
7.	Заняття 7.2. Моніторинг об'єктів цивільного захисту: основні концепції та підходи.	2	
8.	Заняття 8.2. Практичне застосування систем моніторингу у сфері ЦЗ.	2	
9.	Заняття 9.2. Автоматизовані системи збору та обробки інформації: принципи та приклади.	2	
10.	Заняття 10.2. Залучення аварійно-рятувальних служб: організаційні та правові аспекти.	2	
11.	Заняття 11.2. Добровільні формування у системі цивільного захисту: функції та взаємодія.	2	
12.	Заняття 12.2. Планування дій у надзвичайних ситуаціях: правові основи та процедурні аспекти.	2	
13.	Заняття 13.2. Практичні кейси планування та підготовки до надзвичайних ситуацій.	2	
14.	Заняття 14.2. Юридична відповідальність за порушення вимог цивільного захисту: приклади та розбір судової практики.	2	
15.	Заняття 15.2. Міжнародно-правові норми та стандарти у сфері цивільного захисту.	2	
16.	Заняття 16.2. Документація у сфері ЦЗ: службові записки, акти, протоколи – практичне оформлення.	2	
17.	Заняття 17.2. Запобігання техногенним загрозам: оцінка ризиків та організаційні заходи.	2	
18.	Заняття 18.2. Безпека об'єктів підвищеної небезпеки: практичні приклади і аналіз заходів захисту.	2	
Разом:		3	2

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

1. Аналіз основних законів України у сфері цивільного захисту.
2. Огляд нормативних документів щодо запобігання надзвичайним ситуаціям.
3. Розробка аналітичного огляду міжнародних стандартів у сфері ЦЗ.
4. Оцінка ризиків на об'єктах підвищеної небезпеки та заходи з їх мінімізації.
5. Аналіз діяльності аварійно-рятувальних служб у конкретних надзвичайних ситуаціях.
6. Роль добровільних формувань у системі цивільного захисту.
7. Планування дій у надзвичайних ситуаціях на прикладі конкретного підприємства.
8. Моніторинг та автоматизовані системи збору інформації: сучасні підходи та технології.
9. Юридична відповідальність за порушення вимог ЦЗ: аналіз практичних кейсів.
10. Порівняльний аналіз національних та міжнародних нормативно-правових актів.
11. Огляд і коментування окремих міжнародних документів у сфері ЦЗ (переклад та аналіз).
12. Аналіз проблемних ситуацій у сфері техногенної безпеки.
13. Презентація власного дослідження щодо організації моніторингу об'єктів ЦЗ.
14. Вивчення практики складання службових записок, актів та протоколів у сфері ЦЗ.
15. Дослідження питань правового регулювання планування та підготовки до надзвичайних ситуацій.
16. Аналіз заходів запобігання техногенним загрозам на конкретному підприємстві.
17. Дослідження міжнародних підходів до управління ризиками та їх впровадження в Україні.
18. Огляд методів оцінки ризиків та їх практичне застосування.
19. Розробка пропозицій щодо вдосконалення нормативно-правової бази у сфері ЦЗ.
20. Підготовка аналітичного огляду практичних випадків реагування на надзвичайні ситуації в регіоні.

Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується **в таких формах:**
навчальні заняття за видами, виконання індивідуальних завдань,

консультації, контрольні заходи, самостійна робота.

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: поточний та підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті методом опитування, тестового контролю. У процесі вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти виконують модульну контрольну роботу. Підсумкова форма контролю – екзамен.

Критерії оцінювання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті цивільного захисту України за 100-бальною шкалою.

Форми поточного та підсумкового контролю

Розподіл балів, які отримують здобувачі, за результатами опанування навчальної дисципліни, формою підсумкового контролю якого є:

- екзамен.

Поточний контроль та самостійна робота																		
Модуль 1																		
T.1.	T.2.	T.3.	T.4.	T.5.	T.6.	T.7.	T.8.	T.9.	T.10.	T.11.	T.12.	T.13.	T.14.	T.15.	T.16.	T.17.	T.18.	Модуль на контроль на робота
2	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2	3	2	3	3	20
Індивідуальне завдання																		10
Сума балів за підсумковий контроль (екзамен)																		20

Таблиця відповідності результатів оцінювання знань з навчальної дисципліни за різними шкалами

За 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України	За рейтинговою шкалою (ЄКТС)
---	------------------------------

90-100	A
80-89	B
65-79	C
55-64	D
50-54	E
35-49	FX
0-34	F

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література

1. Кодекс цивільного захисту України: Закон України від 02.10.2012 № 5403-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>
2. Про техногенну і пожежну безпеку: Закон України від 17.12.1993 № 3745-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3745-12>
3. Василенко В.О., Назаренко І.М. Техногенна безпека та цивільний захист: навч. посіб. – Київ: Кондор, 2021. – 312 с.
4. Гурський Т.М., Паламарчук В.П. Управління ризиками техногенних надзвичайних ситуацій: монографія. – Харків: НУЦЗУ, 2020. – 248 с.
5. Гурець Л.М., Левченко О.О. Моніторинг та прогнозування надзвичайних ситуацій: навч. посіб. – Львів: ЛНУБЖД, 2022. – 210 с.
6. Єфименко В.М. Охорона праці та безпека життєдіяльності: навч. посіб. – Київ: Каравела, 2020. – 368 с.
7. Клименко В.О. Системи цивільного захисту: організація та функціонування: навч. посіб. – Харків: ХНУБА, 2021. – 192 с.
8. Лапін Є.П., Кравченко О.М. Пожежна безпека та запобігання вибухам на виробництві: навч. посіб. – Одеса: ОНПУ, 2020. – 176 с.
9. Нормативно-правове забезпечення техногенної та екологічної безпеки: зб. документів / упоряд. І.О. Сидоренко. – Київ: Центр учбової літератури, 2021. – 224 с.
10. Техногенні ризики та безпека об'єктів підвищеної небезпеки: навч. посіб. / За ред. В.І. Слюсаренка. – Харків: НУЦЗУ, 2022. – 240 с.
11. Штангрет А.М. Управління безпекою критичної інфраструктури: навч. посіб. – Львів: Видавництво ЛНУ, 2021. – 200 с.
12. Ярошенко В.В. Безпека у надзвичайних ситуаціях: навч. посіб. – Київ: Академвидав, 2020. – 256 с.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. Офіційний портал нормативно-правової бази України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>

2. Державна служба України з надзвичайних ситуацій. Офіційний вебпортал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dsns.gov.ua>
3. Державна інспекція енергетичного нагляду України. Офіційний портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://diens.gov.ua>
4. Міністерство охорони здоров'я України. Розділ «Біобезпека» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://moz.gov.ua>
5. Єдиний державний вебпортал відкритих даних [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://data.gov.ua>
6. Національний університет цивільного захисту України. Електронна бібліотека [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://elib.nuczu.edu.ua>
7. International Organization for Standardization (ISO). Офіційний портал міжнародних стандартів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.iso.org>
8. European Environmental Platform. Європейська платформа з техногенної та екологічної безпеки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eepublic.org>

Розробник:

Старший викладач кафедри ЦЗ та ІТ
доктор філософії

Іван НЕСЕН